

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

2012-09-25
1 (25)
Dnr 2012:23

Redovisning av uppdrag om Rådet för dansarutbildnings verksamhet 2011/12

Dnr U2011/7258/SAM (slutligt) U2011/7297/S

Härmed redovisas Rådet för dansarutbildnings verksamhet för läsåret 2011/12 i enlighet med uppdraget i regleringsbrevet för 2012.

Sammanfattning

Dansarutbildningen är i sin nya form inne på sitt andra läsår. Tre kommunala huvudmän – Göteborg, Stockholm och Piteå – har ingått avtal med staten om att bedriva förberedande dansarutbildning.

Rådet för dansarutbildning har vid sina sammanträden tagit nya beslut, baserade på tidigare erfarenheter, om varje del av upplägget för antagningen. I medeltal sökte något färre till dansarutbildningen 2012 jämfört med 2011. Ambitionen vid rekryteringen av jurymedlemmar till färdighetsproven har varit att få en balans mellan de jurymedlemmar som har sin främsta kompetens inom klassisk balett och de som har den inom modern nutida dans. Antagningsprocessen för dansarutbildningen har också medfört en betydande administration.

Att kunna göra antagning till andra årskurser än årskurs 4, årskurs 7 och årskurs 1 i gymnasieskolan framhålls som önskvärt av både skolorna och dansprofessionen eftersom utbildningen annars kan riskera att utestänga talanger.

Skolverkets slutsats är att avsaknaden av inriktningar kan motverka strävan att vidga rekryteringsgrunden till dansarutbildningen. Skolverkets bedömning är därför att konsekvenserna av ett inrättande av nationella inriktningar på yrkesdansarutbildningen bör utredas.

Rådet för dansarutbildning har under året följt utvecklingen i skolorna och diskuterat vad som bör göras för att öka kvaliteten i dansarutbildningen. Resultatet av diskussionerna sammanfattades vid en work-shop och kommer att sammanställas och redovisas som ett antal synpunkter i ett sammanhang som rådet finner lämpligt.

De första eleverna som har gått den nya utbildningen i sin helhet kommer att avsluta sin yrkesexamen år 2020. Det är först då kan man fullt ut se effekten av den nya förordningen och införandet av den nya utbildningen. Skolverket har dock

kunnat göra några iakttagelser efter det första året. Utbildningens kvalitet och möjlighet till måluppfyllelse är beroende av flera faktorer som vardera utgör en viktig grundstomme och viktiga förutsättningar för att målet med införandet av den nya utbildningen ska nås. En av dessa faktorer är kompetensen hos de danslärare som arbetar på balettskolorna. Kompetensen hos danslärarna har under året varit föremål för kritik i media och inte minst från branschföreträdare. Observationer av undervisningen gjorda av Skolverket har visat att undervisningens kvalitet är varierande och inte i alla delar så hög och jämn som önskvärt.

1 Inledning

I regleringsbrevet för 2012, beslutat den 22 december 2011 fick Skolverket i uppdrag att redovisa Rådet för dansarutbildnings verksamhet läsåret 2011/12 senast den 15 oktober 2012. Redovisningen redogör för hur antagningen har organiserats och genomförts, resultatet av antagningen, Skolverkets övriga uppgifter i samband med dansarutbildningen, hur rådet har bidragit till uppföljningen och utvecklingen av kvaliteten i dansarutbildningen samt en analys av kvaliteten i dansarutbildningen.

2 Bakgrund

Inriktningen av arbetet i Rådet för dansarutbildning framgår av propositionen *Ett steg framåt – en ny dansarutbildning* (prop. 2010/11:19). I propositionen framgår att bristande kvalitet i den tidigare dansarutbildningen föranlett en tydligare statlig styrning. I Skolverkets redovisning av regeringsuppdraget om kurs- och ämnesplaner för dans och förberedelse inför inrättande av rådet för dansarutbildning 2011 (dnr 2012:1457) angavs att ”syftet med den nya dansarutbildningen är att en konkurrenskraftig, svensk utbildning i klassisk balett ska finnas i Sverige och att dess repertoar ska kunna fortsätta att utvecklas. En sådan satsning kan även sägas främja den moderna dansen som också ska kunna fortsätta att utvecklas.”

Dansarutbildningen är i sin nya form inne på sitt andra läsår. Tre kommunala huvudmän – Göteborg, Stockholm och Piteå – har ingått avtal med staten om att bedriva förberedande dansarutbildning. Stockholm har dessutom ingått avtal att bedriva yrkesdansarutbildning. Höstterminen 2012 omfattas utbildningen av sex årskurser: årskurserna 4, 5, 7 och 8 i den förberedande dansarutbildningen samt årskurs 1 och 2 i yrkesdansarutbildningen. I Göteborg finns fyra klasser, en i respektive årskurs 4, 5, 7 och 8. I Piteå finns en klass i årskurs 4. I Stockholm finns fyra klasser, en i respektive årskurs 4, 5, 7 och 8 i grundskolan samt i årskurs 1 och 2 i gymnasieskolan.

3 Arbetsprocessen

Under hösten 2011 inriktades Rådet för dansarutbildnings arbete främst på att besluta om den kommande antagningsprocessen. Till grund för utvecklandet av antagningsprocessen låg Skolverkets och rådsmedlemmarnas erfarenheter samt jury-medlemmarnas synpunkter. En utvärdering är tänkt att göras efter varje ny provomgång i syfte att processen ständigt ska utvecklas och förbättras.

Hösten avslutades med en tvådagarskonferens för de olika balettskolornas skolledar, danslärare och elevhälsoteam i syfte att bereda möjligheter till kontakt och implementering av kursplaner och förordningen för dansarutbildning.

Vårens arbete med antagningen inleddes med en konferens för rådets ledamöter, juryledamöterna och de pedagoger som skulle hålla i de kommande provlektionerna. Syftet var att fördjupa kunskapen om de bedömningsgrunder som ligger till grund för juryernas bedömning av de sökandes färdigheter i dans.

4 Organisation, genomförande och resultat av antagningen

Enligt regleringsbrevet för 2012 ska Skolverket redovisa hur antagningen inför läsåret 2012/13 har organiserats och genomförts samt resultatet av antagningen.

Rådet för dansarutbildning hade under hösten 2011 sex möten där beslut togs om

- utformningen av färdighetsproven, deras innehåll och genomförande,
- organisering av hälsoundersökningen,
- antal provtillfällen och datum för dessa, för respektive skola och årskurs,
- utformning av bedömningsprotokollen, bedömningsskala,
- procedur för rådets antagningsbeslut,
- hantering av ansökningar om synnerliga skäl att göra prov vid annat tillfälle, samt
- juryernas sammansättning.

Vid rekrytering av jurymedlemmar och pedagoger till proven gav rådet förslag på olika namn. Skolverkets handläggare tillfrågade och rekryterade sedan jurymedlemmarna, bland annat med hjälp av två rådsmedlemmar. Beslutet om juryernas sammansättning togs i februari efter två månaders arbete med rekrytering av jurymedlemmar. Under våren har Rådet för dansarutbildning tagit beslut om antagning till den förberedande dansarutbildningen samt preliminärt och slutligt beslut om antagning till den yrkesförberedande dansarutbildningen.

4.1 Planeringen av färdighetsproven

I samråd med skolorna fastställdes sista datum för ansökan till dansarutbildningen inför höstterminen 2012 till den 1 februari 2012. Datum för färdighetsprov fastställdes också i samråd med skolorna. Sammanlagt planerades 25 olika provomgångar under våren 2012. För årskurs 4 hölls i Piteå två provomgångar, i Stockholm fyra provomgångar och i Göteborg fyra provomgångar, inklusive slutproven på samtliga orter. Proven tog vardera en halv dag i anspråk. För årskurs 7 hölls i Stockholm respektive i Göteborg tre provomgångar som också inklusive slutprovet tog en halv dag vardera i anspråk. För färdighetsproven till yrkesdansarutbildningen användes fem heldagar inklusive slutprovet. För sökande som var sjuka eller skadade vid det ordinarie provet arrangerades en gemensam provdag i juni i Stockholm för årskurs 7 och i april för sökande till yrkesdansarutbildningen.

4.2 Ansökningarna

Ansökningarna fördelade sig som följer i nedanstående tabell. I medeltal sökte något färre till dansarutbildningen 2012 jämfört med 2011 (siffran för 2011 inom parentes). Göteborg hade samma sökandetal till årskurs 4 men något färre till årskurs 7 jämfört med föregående år. Stockholm hade färre sökande till årskurs 4 men något fler sökande till årskurs 7. En tredjedel av de sökande kom från andra skolor. Till skolan i Piteå, som för första gången anordnar utbildning för årskurs 4, sökte totalt 12 barn.

Den kraftigaste nedgången var antalet sökande till yrkesdansarutbildningen, vilket enligt Skolverkets bedömning kan ha ett antal tänkbara orsaker som exempelvis att årskullen ungdomar är ovanligt liten, att det i media under det gångna året skrivits en del negativt om undervisningen på skolan och att de potentiella sökande nåtts av budskapet att det nu är högre krav för att komma in och att det därför endast var de skickligaste som sökte.

Positivt var en ökning av andelen sökande pojkar till årskurs 4 i Stockholm. Det kan bero på att samarbetet mellan Kungliga Svenska balettskolan och Kungliga Operan, i form av en "killdag" med operabaletten, gett resultat. En mer riktad marknadsföring från skolan i Göteborg, i form av bland annat "killdagar" och utåt-riktade elevföreställningar, kan också ha bidragit till att Svenska Balettskolan i Göteborg i stort sett behöll sitt sökantal.

Antal ansökningar:

Årskurs 4	Totalt	Flickor	Pojkar
Stockholm	74 (88)	61 (82)	13 (6)
Göteborg	50 (50)	45 (43)	5 (7)

Piteå ¹	12 (20)	11 (19)	1 (1)
--------------------	---------	---------	-------

Årskurs 7

Stockholm	32 (28)	23 (18)	9 (10)
Göteborg	19 (25)	13 (18)	6 (7)

Yrkesdansutbildningen**årskurs 1**

Stockholm	72 (113)	59 (106)	13 (7)
Samtliga	259 (304)	212 (233)	47 (37)

4.3 Färdighetsprovets utformning och utförande

Ett färdighetsprov för en sökande består av en serie uppdansningar, ovan benämnda provomgångar, som är utformade som lektioner i grupp under ledning av en danspedagog och med levande musikackompanjemang. Färdighetsproven pågick under flera, ofta sammanhängande dagar, förutom slutprovet som låg cirka en månad senare. Ett undantag var proven i Piteå där slutprovet låg i anslutning till den första provomgången.

Antalet sökande bestämde hur många grupper, om cirka 15-20 sökande, det blev i varje provomgång. Efter varje provomgång gallrades ett antal sökande bort för att juryn efter slutprovet skulle kunna bedöma vilka sökande som enligt bedömningsgrunderna hade godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Efter bedömning av behörighet och godkänd hälsoundersökning kunde de sökande där efter antas till dansutbildningen.

Rådet för dansutbildning beslutade om färdighetsprovets utformning med förra årets erfarenheter och utvärdering av antagningsprocessen som underlag. Några små ändringar gjordes, exempelvis lades konsekvent provlektionen i balett före provlektionen i modern nutida dans. Yrkesdansarprovet ändrades så att de sökande, i stället för att ta med sig ett eget komponerat solo, under de olika provomgångarna fick arbeta med instudering av koreografiskt material, som de visade upp individuellt. Antalet grupper och antalet provomgångar justerades sedan efter den 1 februari när ansökningarna kommit in. I Piteå genomfördes två provomgångar i stället för fyra på grund av att antalet sökande var mindre.

Efter varje färdighetsprov fick de sökandes vårdnadshavare ett skriftligt besked i handen att ta med och öppna hemma. Inför slutprovet och efter slutprovet skickades beskeden med post till vårdnadshavaren och för yrkesdansutbildningen till den sökande.

---

¹ Piteå hade endast antagning till årskurs 7 under 2011.

Före varje slutprov har sökande som beviljats göra prov vid senare tillfälle utifrån synnerliga skäl, erbjudits möjlighet att göra prov i en mindre grupp. Synnerliga skäl har oftast varit sjukdom eller skador.

Rådet för dansarutbildning strävade efter att juryerna skulle ha samma ledamöter för samma årskurs på de olika orterna, för att de sökandes prestationer skulle kunna bedömas så likvärdigt som möjligt. Viktigt var också att proven utformades på ett sådant sätt att de sökande kunde visa upp de färdigheter som ska bedömas enligt de föreskrivna bedömningsgrunderna.

På förfrågan från några vårdnadshavare vars barn fått negativt besked, har Skolverket gett återkoppling på juryns bedömning, skriftligt eller muntligt, enligt en i rådet beslutad procedur med bedömningsgrunderna som utgångspunkt. Skolverket gav sådan återkoppling till 24 vårdnadshavare i samband med årets antagningar. Enligt vissa av vårdnadshavarna stämde inte juryns bedömning överens med bedömningar från de sökandes dans- och balettpedagoger.

4.4 Skolornas roll

Rådet har för andra året ansvarat för antagningsprocessen. Planeringen av utformningen av färdighetsproven och antagningsprocessen gjordes i samarbete med skolorna. Vid ett möte med respektive skola gjordes en muntlig överenskommelse om vilka uppgifter i samband med proven som skulle skötas av Skolverket och vilka uppgifter som skolan skulle sköta på uppdrag av Skolverket.

Skolverket har vid proven haft tre eller fyra personer närvarande. Skolverkets undervisningsråd för dansarutbildningen har administrerat juryns arbete. Två eller fler projektadministratörer har skött mottagandet av sökande och föräldrar, registrering av de sökande, följt med de olika grupperna till omklädning, danssal och väntrum samt fotograferat de sökande individuellt. Projektadministrationen har också filmat slutproven i syfte att dokumentera och möjliggöra för Rådet för dansarutbildning att vid tveksamheter senare se filmen.

4.5 Juryernas sammansättning och verksamhet

Ambitionen vid rekryteringen av jurymedlemmar har varit att få en balans mellan de jurymedlemmar som har sin främsta kompetens inom klassisk balett och de som har den inom modern nutida dans. En tydlig strävan har varit att de olika dansgenrerna skulle representeras så lika som möjligt. Skolornas pedagoger har suttit med i juryerna för årskurs 4 och årskurs 7 men inte i yrkesdansarjuryn. Rådet för dansarutbildning bedömde att antagningen, genom att skolan inte är representerad i yrkesdansarjuryn, blev mer likvärdig för alla sökande oavsett vilken grundskola de kom ifrån. Ledningen för Kungliga Svenska Balettskolan och deras föräldraförening har framfört till Rådet för dansarutbildning att skolan bör vara representerad även i yrkesdansarjuryn. För rekrytering av jurymedlemmarna till juryn för provet

till årskurs 7 ansåg Rådet för dansarutbildning att det var viktigt att de jurymedlemmar som kom från skolan inte undervisade de aktuella sökande. Viktigt har också varit att jurymedlemmarna skulle vara förtrogna med dansundervisning och ha kunskaper om barns och ungdomars generella utveckling och färdighetsutveckling i dans.

Det har varit lättare att rekrytera jurymedlemmar med sin främsta tillhörighet i den klassiska baletten än med tillhörighet i den moderna nutida dansen. Likaså har det varit enklare att rekrytera anställda vid institutionerna än frilansare. De senare har ofta redan vid förfrågan haft andra åtaganden under den aktuella tidpunkten för färdighetsproven. De frilansande utövarna har också i vissa fall, fastän de tackat ja, haft som förbehåll att de senare kanske måste tacka nej om de skulle bli erbjudna annat arbete under den aktuella tiden för prov.

Rådet för dansarutbildning beslutade den 7 februari om juryledamöter till de olika provtillfällena. Antalet juryledamöter beslutades till fem i proven till den förberedande dansarutbildningen och sex till yrkesdansarutbildningen. Antalet ansågs vara nödvändigt för att få den önskade balansen mellan jurymedlemmar som representerar den klassiska baletten och den moderna nutida dansen och för att under de relativt korta provlektionerna hinna uppfatta de sökandes alla färdigheter inom de områden som bedömningsgrunderna anger.

Juryernas medlemmar redovisas i bilaga 1.

Rådet för dansarutbildning beslutade den 24 november 2011 om utformningen av de protokoll med bedömningsgrundernas kriterier som skulle användas av juryerna vid färdighetsproven. Juryerna bedömde de sökandes prestationer efter följande skala:

1	Ej godtagbara färdigheter
2	Ännu ej godtagbara färdigheter
3	Godtagbara färdigheter
4	Goda färdigheter
5	Mycket goda färdigheter

4.6 Administration

Antagningsprocessen för dansarutbildningen har medfört en betydande administration. Under arbetets gång skickade Skolverket ut ett stort antal olika besked till de sökande och för den förberedande dansarutbildningen till vårdnadshavarna, så som kallelser till färdighetsprov, kallelser till slutprov, samt preliminär och slutlig antagning för yrkesdansarutbildningen och antagningsbesked till den förberedande dansarutbildningen. Mellan varje provomgång gavs, som nämnts, skriftliga besked i slutet kuvert vid dagens slut till de sökandes vårdnadshavare att öppna i hemmet.

Totalt utformades 55 olika formulär och mallar för de olika beskederna och kallelserna.

Skolverket har också tagit fram särskilda mappar med underlag för juryernas arbete i samband med färdighetsproven. Mapparna innehöll scheman för varje provdag, bedömningsgrunder, bedömningsprotokoll samt författningar och föreskrifter som ligger till grund för dansarutbildningen. Formulär för hälsoundersökning har också tagits fram.

Administrationen har också innefattat hantering av arvodesräkningar, traktamenten och utlägg för jurymedlemmarna och Rådet för dansarutbildning samt diarieföring och arkivering.

Ett framtida utvecklingsområde för att underlätta dansarutbildningens administration är att utveckla ett IT-stöd för att rationalisera hanteringen av ansökningar, besked, mallar och diarieföring.

4.7 Bedömning av läkare eller sjukgymnast

För att bli antagen till dansarutbildningen krävs en godkänd hälsoundersökning. En sådan erbjöds därför alla kvarvarande sökande inför slutprovet, samt också de sökande som utifrån synnerliga skäl hade fått beviljat att göra sina prov vid ett senare tillfälle. Eftersom förordningen medger att antingen läkare eller sjukgymnast kan göra undersökningen gjordes detta år, liksom tidigare år, en hälsoundersökning som omfattande endast en ortopedisk undersökning eftersom en sjukgymnast inte kan göra en allmänmedicinsk undersökning. I Göteborg och Piteå utfördes undersökningen av en sjukgymnast och i Stockholm av en ortoped. Undersökningen följde ett av rådet fastställt formulär utifrån förordningens bestämmelser. Omdömet från hälsokontrollen visade om den sökande hade fysiska förutsättningar att genomföra utbildningen utan uppenbar risk för skada på hälsa eller utveckling. Vårdnadshavarna hade tillfälle att skriftligen medge om juryn skulle informeras om innehållet i hälsoundersökningen eller inte. Alla sökandes vårdnadshavare medgav att juryn kunde informeras.

4.8 Resultat av antagningen

Avtalen mellan huvudmännen för dansarutbildningen – Göteborgs stad, Stockholms stad och Piteå kommun – och regeringen innehåller en ram för hur många elever som maximalt kan gå på dansarutbildningen i respektive kommun. Med denna ram som grund beslutade rådet om ett högsta antal som skulle antas vid 2012 års antagning. För den förberedande dansarutbildningen i Göteborg var antalet högst 25 elever till årskurs 4 och 25 elever till årskurs 7. I Stockholm var antalet högst 25 elever till årskurs 4 och 25 elever till årskurs 7 och i Piteå högst 20 elever till årskurs 4. Till yrkesdansarutbildningen beslutades att högst 22 elever skulle an-

tas. Vid rådets möte den 19 april ändrades antalet till yrkesdansarutbildningen till högst 23 elever.

Rådet för dansarutbildning beslutade om preliminär antagning till yrkesdansarutbildningen vid sitt sammanträde den 19 april och om antagning till den förberedande dansarutbildningen den 24 maj. Rådet beslutade om slutlig antagning till yrkesdansarutbildningen den 15 juni, efter det att de sökandes behörighet prövats. Antalet antagna, som senare tackat ja till sin utbildningsplats, fördelade sig enligt följande (förra årets siffror inom parentes):

Antal antagna:

Årskurs 4:	Totalt:	Flickor:	Pojkar:
Stockholm	20 (21)	14 (19)	6 (2)
Göteborg	14 (17)	10 (14)	4 (3)
Piteå	6 (0)	6 (0)	0 (0)

Årskurs 7:	Totalt	Flickor	Pojkar
Stockholm	17 (17)	14 (9)	3 (8)
Göteborg	14 (22)	9 (15)	5 (7)

Yrkesdansarutbildningen	Totalt:	Flickor:	Pojkar:
årskurs 1:			
Stockholm	17 (15)	11 (13)	6 (2)
Samtliga	88 (92)	64 (70)	24 (22)

Sammanlagt 13 sökande tackade nej till sin erbjudna utbildningsplats. Den främsta orsaken för att tacka nej till yrkesdansarutbildningen var enligt uppgifter från skolorna att de sökande bedömde att andra utbildningar utomlands kunde ge dem en utbildning som bättre motsvarade deras behov. Av samtliga sökande blev 34 procent antagna att jämföra med förra året då 29 procent av de sökande blev antagna. Det fanns inga sökande på reservplats som i färdighetsprov hade uppvisat godtagbara förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen.

4.9 Skolverkets erfarenheter och iakttagelser under genomförandet av färdighetsproven och antagningen 2012

4.9.1 Uppdragets genomförande

2012 års arbete med antagning har till skillnad från förra årets process inte medfört samma tidspress. Rådet för dansarutbildning har vid sina sammanträden tagit nya beslut, baserade på tidigare erfarenheter, om varje del av upplägget för antagningen. Sammanträdenas ärenden har handlagts och föredragits av Skolverkets undervisningsråd. En utvärdering i form av en enkät till juryer och skolledningar gjordes sommaren 2011 och likaså sommaren 2012. Ett utvecklingsarbete i samband med antagningsprocessen har inletts och kommer kontinuerligt att fortsätta. Synpunkter som noterats är att kontakterna mellan skolorna och Skolverket inför proven borde intensifieras, att informationsinsatserna till elever i årskurs 6 och årskurs 9 även bör ske muntligen genom besök av Skolverkets personal, att antalet färdighetsprov varit väl avvägda mot antalet sökande, men att slutprovet kan läggas i anslutning till övriga prov. Skolverket har konstaterat att datum för prov bättre kan synkroniseras med rådets möten för att minska antalet besked och utskick. Dessutom kan kontakter och informationsutbyte med antagningskansliet i Kommunförbundet Stockholms Län om antagning till yrkesdansarutbildningen förbättras. Flera jurymedlemmar har också framfört att provdagarna varit alltför långa och alltför intensiva. Skolverket ser, av kostnadsskäl, dock ingen möjlighet att sträcka ut processen på fler dagar eller under en längre period.

4.9.2 Antagning till övriga årskurser

Att kunna göra antagning till andra årskurser än årskurs 4, årskurs 7 och årskurs 1 i gymnasieskolan har tidigare framhållits som önskvärt av både skolorna och dansprofessionen eftersom utbildningen annars kan riskera att utestänga talanger. Skolverket delar den uppfattningen förutsatt att antalet elever inte kommer att överstiga de ramar som staten avtalat med kommunerna och att den extra antagningen kan organiseras inom nuvarande ekonomiska ramar.

4.9.3 Antagning till en sammanhållen utbildning

Det nuvarande antagningsförfarandet till en samlad utbildning utan inriktningar men med fördjupningar har enligt skolans personal inneburit färre sökande med talang för modern nutida dans. Skolverkets slutsats är att avsaknaden av inriktningar kan motverka strävan att vidga rekryteringsgrunden till dansarutbildningen. Skolverkets bedömning är att konsekvenserna av ett inrättande av nationella inriktningar på yrkesdansarutbildningen bör utredas.

4.9.4 Undersökning av läkare eller sjukgymnast

I förordningen om dansarutbildning finns bestämmelsen att en elev inte får antas till dansarutbildningen om inte en läkare eller en sjukgymnast bedömt att eleven kan genomföra utbildningen utan uppenbar risk för skada på elevens hälsa eller

utveckling. Skolverkets uppfattning är att hälsoundersökningen bör innehålla både en allmänmedicinsk bedömning och en ortopedisk bedömning vilket med nuvarande formulering i förordningen inte är möjligt eftersom den minsta gemensamma nämnaren är en ortopedisk undersökning gjord av antingen en sjukgymnast eller en läkare. En sjukgymnast får endast göra en ortopedisk undersökning. Därför vore det önskvärt att förordningen ändras för att möjliggöra även en allmänmedicinsk undersökning.

5 Skolverkets övriga uppgifter i samband med dansarutbildningen

5.1 Stödmaterial för bedömning och betygssättning

Under hösten beslutade Skolverket om bedömningsstöd för vissa kurser i dans i enlighet med regeringsuppdraget från den 7 oktober 2010 (U2010/5586/G). Bedömningsstödet utgjordes av fyra bedömningsexempel i vardera klassisk balett årskurs 6, modern nutida dans årskurs 9 samt ett klassiskt och ett modernt nutida exempel från yrkesdansarutbildningen. Stödmaterialen fanns tillgängligt på Skolverkets webbplats den 30 september 2011 och presenterades på Skolverkets konferens i december 2011.

5.2 Information och kommunikation

Under läsåret har den del av Skolverkets webbplats som rör dansarutbildningen uppdaterats med aktuell information om årets sökprocess. En särskild e-postlåda för frågor om dansarutbildningen har upprättats. Efter beslut i Rådet för dansarutbildning hanteras e-postlådan av Skolverkets administratör och undervisningsråd.

En rad skrivelser har inkommit till Skolverket från bland annat föräldraföreningen vid Svenska Balettskolan i Göteborg, föräldraföreningen vid Kungliga Svenska Balettskolan, Teaterförbundet, D.A.N.S. och Malmö balettförening. Huvuddelen av synpunkterna rör antagningsprocessen 2011.

Skolverket var representerat i en paneldebatt arrangerad av Svensk Teaterunion den 28 november 2011. Där behandlades bland annat frågan om dansarutbildningens utveckling.

Skolverket inbjöds och medverkade med två undervisningsråd i flera programpunkter i dansbiennalen i Kiruna den 9-10 februari 2012, arrangerad av institutet Dans i skolan.

Dansarutbildningen har varit föremål för diskussioner i media. Nationellt lyftes kvaliteten på danslärarnas undervisning i Svenska Balettskolan och i Kungliga Svenska Balettskolan fram. I Piteå diskuterades kommunens hållning inför att bed-

riva dansarutbildning. I Göteborg diskuterades framför allt konsekvenserna av Skolinspektionens kritik efter det att en rapport efter genomförd tillsyn publicerades i februari 2012.

5.3 Implementeringsinsatser

Trots att implementering av förordningen om dansarutbildning inte tydligt ingått i uppdraget har Skolverket under 2011/12 arrangerat två konferenser där skolorna varit inbjudna. Den första implementeringskonferensen förlades till Kungliga Svenska Balettskolan den 12 augusti 2011. Till konferensen var danslärare, musiklärare och ackompanjatörer samt skolledningarna inbjudna, men också rådets medlemmar och ersättare. Innehållet var inriktat på att gemensamt diskutera hur de nya styrdokumenterna ska förstås samt hur de påverkar skolornas undervisning. Medverkande var Skolverkets experter och undervisningsråd.

Den andra konferensen genomfördes den 15-16 december 2011. Ett av syftena med konferensen var att skapa en fördjupad förståelse för kursplanerna, att presentera bedömningsstödet och att ge tillfälle att skapa nätverk för utveckling. Målgruppen var lärare, skolledningar och elevhälsopersonal. Syftet med konferensen var också att bidra till att skapa ökade möjligheter till likvärdighet mellan skolornas undervisning och upplägg. Skolorna följde sedan under vårterminen 2012 upp konferensen med ett möte för danslärare i Stockholm och ett möte för ledningsgrupperna i Piteå.

Konferenserna har enligt de synpunkter som framkommit i utvärderingarna uppskattats av skolorna.

6 Rådet för dansarutbildnings bidrag till uppföljningen och utvecklingen av kvaliteten i dansarutbildningen

Enligt regleringsbrevet för 2012 ska Skolverket redovisa hur rådet har bidragit till uppföljningen och utvecklingen av kvaliteten i dansarutbildningen.

6.1 Rådet för dansarutbildnings sammansättning

Enligt regeringens proposition (2010/11:19) *Ett steg framåt – en ny dansarutbildning* bör rådets ledamöter på olika sätt ha erfarenhet från det professionella dansarlivet, dansarutbildning och annan utbildning. De kan komma från skolväsendet, från de operaanknutna dans- och balettscenerna, från andra fasta eller fristående institutioner, ensembler och kompanier eller från arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer inom danssfären. När Rådet för dansarutbildning inrättades erbjöd Skolverket

Kungliga Operan, Göteborgsoperan, Cullbergbaletten, Skånes dansteater, Svensk Scenkonst, Teaterförbundet, Utbildningsförvaltningen i Stockholms stad, Norra Hisingens stadsdelsförvaltning, Barn- och utbildningsförvaltningen i Piteå kommun samt Dans- och Cirkushögskolan att nominera ledamöter till rådet. Regeringen beslutade om ordförande till rådet den 25 februari 2011. Skolverket förordnade sedan åtta ledamöter och åtta ersättare.

Efter vissa meningsskiljaktigheter i rådet under våren och sommaren 2011, som bland annat medförde att två rådsmedlemmar avsade sig sina uppdrag, har det senaste årets gruppsammansättning i högre grad präglats av stabilitet. Flera rådsledamöter vars förordnanden gick ut i februari 2012 fick förnyat förordnande. En ledamot gick under året i pension från Stockholms stad som hon representerade och en ersättare från Dans- och cirkushögskolan avsade sig sitt uppdrag. Dessa ersattes av nya representanter nominerade av Stockholms stad. Teaterförbundets danssektion, nominerade också en ny ledamot när den förutvarande avsade sig sitt uppdrag med anledning av ändrat arbete. En ersättarplats har sedan i mars 2012 varit vakant i väntan på att en rektor för Svenska balettskolan i Göteborg blir anställd.

Branschföreträdare menar att Rådet för dansarutbildnings sammansättning i högre grad än nu bör bestå av från branschen verksamma koreografer, för att den delen av dansprofessionen ska få en ökad representation i rådet.

Rådets sammansättning redovisas i bilaga 2.

6.2 Rådets funktion och verksamhet

Rådet för dansarutbildning ska enligt intentionerna i propositionen *Ett steg framåt – en ny dansarutbildning* (2010/11:19) vara ett forum där avnämarna och utbildningsanordnarna möts. Genom att dansprofessionen deltar i utvecklingen och uppföljningen av dansarutbildningen är tanken att förutsättningar för en levande och aktuell utbildning anpassad till yrkeslivets krav skapas. Rådet för dansarutbildning är alltså tänkt att vara en länk och mötesplats mellan utbildningarna och branschen för att skolorna även där ska kunna ta till sig branschens erfarenheter och anpassa utbildningen därefter.

Rådet för dansarutbildning har under året följt utvecklingen i skolorna. Rådet uppdrog till Skolverkets föredragande att under hösten redovisa läget beträffande införandet av den nya utbildningen på de två skolorna i Göteborg och Stockholm. Metoden var skolbesök med intervjuer med personal på huvudmannanivå, med skolledning och med lärare och elever. Dessutom studerades dokument rörande skolans utbildningsupplägg. Lägesrapporten visade att skolorna i september 2011 i varierande grad ställt om till den nya utbildningen. Orsaken till det uppgavs i Stockholm vara att nyrekryteringar till skolledningen gjorde att den inte fullt ut var på plats för att ta beslut förrän i oktober 2011. Rådet kunde konstatera att om utbildningen skulle kunna följas upp på ett adekvat sätt måste skolorna benämna kur-

ser, schemapositioner etc. i enhetlighet med förordningen om dansarutbildning och i enlighet med de kurs- och ämnesplaner som Skolverket har fastställt.

Två ledamöter från Rådet för dansarutbildning deltog i Skolverkets konferens i december 2011. Tio av rådets ordinarie ledamöter och suppleanter deltog också i konferensen för juryerna och Rådet för dansarutbildning som förberedelse inför färdighetsproven och för att fördjupa sina kunskaper om de av Skolverket fastställda bedömningsgrunderna för färdighetsprov.

Flera medlemmar i Rådet för dansarutbildning har varit närvarande som åskådare vid färdighetsproven. Rådet har också varit inbjudet till de regelbundet återkommande uppdansningar som skolorna själva arrangerar i samband med terminsslut. Ingen rådsmedlem hade dock tillfälle att närvara vid skolornas uppdansningar. Rådet för dansarutbildning har regelbundet vid sina sammanträden diskuterat hur rådet mer långsiktigt ska fullgöra uppgiften att bidra till uppföljning och utveckling av dansarutbildningen. Grundtanken har varit att hitta former för hur Rådet för dansarutbildning på ett systematiskt sätt och i samarbete med skolorna ska bidra till uppföljning och utveckling på skolorna. Redan nu kan sägas att rådet anser att dess samlade kunskap kring dans bättre bör tas tillvara inom utbildningarna.

Diskussioner har också förts om vilken typ av dansare som branschen och yrkeslivet kräver i framtiden och vilken inverkan det har på provens utformning. Rådet har inte nått konsensus i den frågan. Frågan anses viktig eftersom den också är avgörande för hur dansarutbildningen ska utformas.

Rådet för dansarutbildning har kontinuerligt fört fram olika synpunkter på vad som bör göras, både på statlig och på kommunal nivå, för att öka kvaliteten i dansarutbildningen. Dessa synpunkter sammanfattades vid en work-shop i samband med läsårets sista sammanträde i juni 2012 och kommer att sammanställas och redovisas i ett sammanhang som rådet finner lämpligt.

Rådets uppgift att besluta om antagningen till dansarutbildningen, utformningen av antagningsprocessen och val av juryer har under året tagit mest tid i anspråk. Det är också de av rådets uppgifter som enligt Skolverkets bedömning har haft störst inverkan på kvaliteten i utbildningen, eftersom antagningen inte längre sköts av skolorna själva, vilket för dem inneburit en stor förändring. Skolverkets bedömning är att kraven höjts och att antagningen blivit mer likvärdig och rättssäker. Ett viktigt utvecklingsområde är hur juryerna ska nå en gemensam syn på hur bedömningsgrunderna för färdighetsproven ska tolkas. Inför kommande antagning bör mer tid avsättas för att rådet och jurymedlemmarna ska få tillfälle att fördjupa sig i bedömningsgrunderna och i utvecklandet av färdighetsprov där bedömningsgrunderna tydligare kan avläsas. Juryer och råd bör också vara överens om hur de olika bedömningsgrunderna ska tolkas och vägas samman till en helhetsbedömning.

Flera rådsmedlemmar menar att rådets mandat är alltför begränsat, vilket enligt dem gör att uppgiften att bidra till uppföljningen av utbildningens utveckling och kvalitet försvåras. Rådet för dansarutbildning önskar alltså större befogenheter gentemot skolorna än det har nu, men sådana befogenheter skulle, enligt Skolverkets bedömning, kunna riskera att komma i konflikt med det kommunala självstyret eftersom det är kommunerna som är huvudmän för utbildningarna.

6.3 Kontakterna mellan allmänheten och rådet

Skolverkets webbplats innehåller information om antagning och styrdokument för dansarutbildningen. Rådet för dansarutbildning har inga andra upparbetade kanaler för information till allmänheten, dansprofessionen och skolorna. Skolverket bedömer att det vore önskvärt att hitta ytterligare forum där information om rådets verksamhet kan ges på ett mer läsvänligt sätt samt att det samtidigt finns ett behov av att utveckla Rådet för dansarutbildnings del av Skolverkets webbplats.

7 Analys av kvaliteten i dansarutbildningen

Enligt regleringsbrevet för 2012 ska Skolverket redovisa en analys av kvaliteten i dansarutbildningen.

7.1 Metod

Som underlag för analysen har Skolverket genomfört individuella intervjuer med lärare, skolledningar, representanter för huvudmännen och ledamöter ur Rådet för dansarutbildning. Elever har intervjuats i grupp. Dokumentstudier av skolornas timplaner, kursupplägg etc. har genomförts. Skolverket har också engagerat två experter för observation av dansundervisningen i klassisk balett respektive modern nutida dans. Experterna har också samtalat med lärare och elever i anslutning till lektionsbesöken.

Intervjuerna och hälften av observationerna är gjorda under senare delen av vårterminen 2012 när dansarutbildningen endast omfattade tre årskurser: årskurs 4, årskurs 7 och årskurs 1 på yrkesdansarutbildningen. Resten av observationerna är gjorda i augusti 2012. Alltså ingår sammanlagt fem klasser på skolorna i Göteborg och Stockholm i observationerna. Informationen har sedan klassificerats och presenterats i olika faktorer viktiga för dansarutbildningens framgång.

Kvaliteten i utbildningen tolkas i detta uppdrag som utbildningens beskaffenhet och egenskaper. Analysen har skett genom insamling av fakta och synpunkter från de befattningshavare som har med utbildningen att göra. Sedan har klassificering av fakta gjorts i syfte att lyfta fram nya samband för att därmed om möjligt skapa ökad

insikt i dansarutbildningens möjligheter och problemområden. Syftet har också varit att försöka lyfta fram övergripande samband.

7.2 Bakgrund

Den nya dansarutbildningen infördes hösten 2011. De första eleverna som har gått den nya utbildningen i sin helhet kommer att avsluta sin yrkesexamen år 2020. Först då kan man fullt ut se effekten av den nya förordningen och införandet av den nya utbildningen.

Skolverket har dock kunnat göra några iakttagelser efter det första året. Utbildningens kvalitet och möjlighet till måluppfyllelse är beroende av flera faktorer som vardera utgör en viktig grundstomme och viktiga förutsättningar för att målet med införandet av den nya utbildningen ska nås. En viktig faktor är implementeringen av skollag (2012:800), förordningen om dansarutbildning och Skolverkets föreskrifter om de bedömningsgrunder som ska utgöra grund för antagning till dansarutbildningen (SKOLFS 2011:12), Skolverkets föreskrifter om kursplan och kunskapskrav för ämnet dans i förberedande dansarutbildning för årskurs 4-9 i grundskolan (SKOLFS 2011:13) och Skolverkets föreskrifter om kurser för yrkesdansarutbildningen (SKOLFS 2011:15). Andra faktorer är skolornas ekonomi, organisationen av skolans arbete, utbildningens utformning, undervisningens kvalitet, kompetensen hos lärare och skolledningar, urvalet av sökande via Rådet för dansarutbildning samt kontakten mellan branschen och utbildningen.

Skolverkets slutsats är att alla faktorerna sammantaget utgör förutsättning för utbildningarnas kvalitet. En hög kvalitet i utbildningen förutsätter alltså att samtliga faktorer håller en kvalitet som gör måluppfyllelsen för dansarutbildningen möjlig att uppnå. En bristande kvalitet i en enskild del riskerar att äventyra kvaliteten i dansarutbildningen i sin helhet. Delarna är alltså förutsättningar för varandra och för att det viktigaste, undervisningens kvalitet, i mötet mellan lärare och elev, ska bli den bästa.

Antalet sökande till utbildningarna är en förutsättning för att man ska kunna hitta fler barn och ungdomar med danstalang. För att få en verklig elit krävs oftast samtidigt en bredd. En förutsättning för att sökandeströmmen ska öka är att fler barn och föräldrar är förtrogna med dansarutbildningens innehåll och syfte samt att skolorna i grunden arbetar med åtgärder för högre måluppfyllelse så att deras rykte förbättras.

En annan förutsättning är att kontakterna mellan utbildningarna och dansprofessionen ökar så att eleverna får nödvändiga erfarenheter för att bli anställningsbara. Vidare är en ökad samstämmighet både på den enskilda skolan och mellan skolorna, i hur utbildningen ska utformas, en viktig förutsättning.

Till sist, och enligt den samlade skolforskningen² den viktigaste förutsättningen för lärande, är att samtliga lärares undervisning och bemötande av eleverna håller en hög och jämn kvalitet. Om så är fallet kommer eleverna att tala gott om sina lärare vilket också kan bidra till ökat sökandetal. Återkopplingen till eleverna om deras kunskaps- och färdighetsutveckling, genom konstruktiv coachning, bör också hålla en hög och jämn kvalitet på skolorna för att eleverna ska kunna utvecklas optimalt.

Den nedåtgående spiral som dansutbildningen har varit i måste inom samtliga områden och med gemensam kraft vändas till en positiv utveckling för att intentionerna med den nya utbildningen ska uppfyllas. Genom införandet av dansutbildningen har Skolverket noterat att den positiva utvecklingen till viss del är påbörjad, dels genom att den nya ledningen vid skolan i Stockholm aktivt har börjat arbeta med kvalitetsutvecklingen på flera punkter, dels genom att den nya antagningen har blivit mer likvärdig och rättssäker. Den numera närmare kontakten mellan bransch och skola, till exempel genom sammansättningen av ledamöter i Rådet för dansarutbildning, bedömer Skolverket också kunna bidra till en positiv utveckling.

7.3 Effekter av statens regleringar

Förordningen för dansarutbildning började gälla den 1 februari 2011. Den har implementerats på skolorna dels genom Skolverkets konferenser, dels av skolorna själva. Skolorna har planerat sitt utbildningsupplägg utifrån de nya förhållandena, men dock i olika utsträckning. Ett första steg mot likvärdighet mellan utbildningarna är alltså taget men flera möjliga åtgärder återstår. Ett exempel på det är att antalet läsarsdagar på Svenska Balettskolan i Göteborg ännu inte har utökats så som den nya förordningen medger.

7.4 Skolornas ekonomiska förutsättningar

28 § i förordningen om dansarutbildning lyder: ”En kommun som i sin grundskola eller gymnasieskola antagit en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun (interkommunal ersättning). Ersättningen ska motsvara anordnarens självkostnad. Kostnaden ska reduceras med erhållet statsbidrag.”

Denna bestämmelse innebär att den huvudman som bedriver dansarutbildning får ta betalt av elevernas hemkommuner med ett självkostnadspris minus statsbidraget. För att kunna göra det här måste huvudmannen kunna specificera kostnaden för dansarutbildningen. För att bedriva en utbildning på elitnivå med erforderlig kvalitet förutsätts bland annat att man har små grupper, en individuellt anpassad undervisning, ackompanjatörer, föreställningsverksamhet och danssalar.

---

² John Hattie, *Visible Learning* (2009, Routledge)

Stockholms stad har under föregående år utrett ekonomin för Kungliga Svenska Balettskolan. Det har resulterat i att man nu på ett mer adekvat sätt kan ta betalt av elevernas hemkommuner och att skolan beräknas kunna ha en budget i balans.

I Göteborgs stad ingår debiteringen för Svenska Balettskolans kostnader i kommunens övriga "elevpengssystem" och man beräknar att statsbidraget ska kunna täcka de merkostnader som dansarutbildningen medför. Vid intervjuer menar lärare och ledning att den befintliga tilldelningen av medel inte räcker för den kvalitet som krävs. Skolorna i Stockholm och Göteborg har alltså olika sätt att debitera elevernas hemkommuner. Konsekvensen av det blir att skolan i Göteborg brottas med en budget med underskott och tvingas till neddragningar. Skolan i Stockholm kan numera ha en realistisk budget och en kvalitet som lättare möjliggör att eleverna kan nå utbildningens mål.

7.5 Organisationen av skolornas arbete och utbildningens utformning

Utbildningens utformning ska styras av förordningen om dansarutbildning samt Skolverkets ämnes- och kursplaner för dansarutbildning.

Dansarutbildningen bör vara bred för att tillgodose branschens behov och därför innehålla många olika dansstilar. Utbildningen har även tidigare varit bred, men efter dansarutbildningens införande har utbildningen blivit ännu bredare, åtminstone på någon av skolorna. Balettundervisningen bör, enligt många från dansprofessionen, ägnas mer åt nytänkande och utveckling i stället för att endast och oreflekterat göra vad traditionen inom balettundervisningen säger. Företrädare från Kungliga Operan menar också att tempot i utbildningen måste öka så att eleverna efter yrkesdansarutbildningen har nått längre än vad som hittills har varit fallet. Företrädare för professionen framhåller enhälligt att det är viktigt att få en gemensam linje i utbildningen, att man arbetar mot samma mål.

Skolverkets slutsats är också att dansarutbildningen i ökad omfattning bör ta tillvara rön och resultat av forskning om exempelvis träning, toppning av form och vikten av återhämtning, mental träning samt erfarenheter från andra länder. Vissa utbildningar i utlandet utgör, enligt många lärare, förebilder med sin höga kvalitet därför att de har mer av ett holistiskt perspektiv i sitt upplägg och i sin undervisning. Detta perspektiv innebär att man i högre utsträckning beaktar hela människans behov, vilket anses viktigt för elevernas utveckling av dansfärdigheter och konstnärlighet samt för deras motivation och dansglädje. Det innebär också att pedagogik, metodik och didaktik mer inriktas mot att öka elevernas motivation och att lyfta fram att det också är skolans uppgift att göra det. Det innebär särskilt att hitta en balansgång i elevernas motivation för träning och att också ständigt utveckla både teknik och konstnärlighet parallellt.

Observationer av undervisningen i klassisk balett gjorda av Skolverket visar överlag att innehållet ligger på en hög teknisk nivå i de senare årskurserna. Den tekniska nivån är dock förhållandevis låg i årskurs 4 men det tas igen till de senare årskurserna. Skolverket anser att den moderna nutida dansundervisningen genom ett förberedande innehåll bör komma in tidigare i utbildningen.

Flera branschföreträdare menar att det finns ett stort behov av att utbilda mer fysiska, starka och modiga dansare som kan röra sig fritt. De menar också att träningen måste inriktas mer på rörelse samt alternativa träningsformer för att eleverna ska utvecklas dansmässigt på ett adekvat sätt. Kravet på färdigheter i andra rörelsemönster än balett för en yrkesverksam dansare har också de senaste åren ökat så att det ofta krävs akrobatiska färdigheter eller åtminstone en förmåga att utveckla sådana färdigheter. Det innebär ytterligare ökade krav på styrka och kondition och får konsekvenser för skolans utbildningsupplägg.

Alla tre skolorna har det senaste året bytt skolledning. I Göteborg och Piteå är dansutbildningen en mindre del i en större skola. I Stockholm är hela dansutbildningen nu samlad i en och samma skolenhet och byggnad från årskurs 4 till och med åk 3 i gymnasieskolan. Det har gjort det lättare att samla kompetens och att arbeta för en helhet i elevens skoldag, med dans och teori. Skolenheten har också en ny rektor som är ansvarig för endast balettskolan. Den konstnärliga ledaren för den klassiska balettdelen är också ny sedan oktober 2012. Det här har gjort att man inte förrän de nya befattningshavarna varit på plats har tagit beslut om utbildningens upplägg. Det är alltså först hösten 2012 som man fullt ut tillämpar de nya kursplanerna och därmed i praktiken fullt ut infört den nya utbildningen.

Skolinspektionen gjorde ett tillsynsbesök på Svenska Balettskolan i Göteborg den 26-28 oktober 2011. Den 29 februari 2012 beslutade Skolinspektionen om en tillsynsrapport som innehöll kritik på flera olika punkter och främst skolans arbete med värdegrunden. Skolinspektionen påpekade att läroplanens värdegrund måste gälla och att skolan inte arbetade tillräckligt med att förebygga kränkningar vare sig mellan elever eller mellan lärare och elever

Skolverkets slutsats är att de cirka tio år som det tar att bli en bra balettdansare är en kort och värdefull tid som bör vara upplagd utifrån den samlade kunskapen hos skolornas lärare, skolledningar, Rådet för dansarutbildning och professionens övriga representanter. Det blir endast möjligt om samverkan mellan dessa olika befattningshavare ökar.

Vissa branschföreträdare har pekat på behovet att inrätta förberedande balettundervisning för yngre barn. Sådan undervisning finns också, men i olika utsträckning, i privat regi på de orter där förberedande dansarutbildning finns.

7.6 Undervisningens kvalitet och lärarnas kompetens

De flesta dansare som undervisar på balettskolorna har en egen professionell dansarkarriär bakom sig och ofta dessutom en pedagogutbildning. Kompetensen hos de lärare som arbetar på balettskolorna har under året varit föremål för kritik i media och inte minst från branschföreträdare. Observationer av undervisningen gjorda av Skolverket har visat att undervisningens kvalitet är varierande och inte i alla delar så hög och jämn som önskvärt. Både elever och skolledning har också vid intervjuer uppgett att det finns lärare som har hög kompetens och bra förmåga att möta eleverna så att de utvecklas positivt, men det finns också lärare som brister i sin förmåga att tillämpa vedertagen metodik och didaktik för elevens bästa. En viktig del i lärarnas kompetens är förmågan att ge eleverna bra coachning med tydlig återkoppling av färdighets- och kunskapsutvecklingen samt ett positivt bemötande som bidrar till motivation och ger tillfälle till reflektion. Eleverna påpekade vid intervjuerna också att det är särskilt viktigt att de får veta inte bara vilka fel de gör utan också hur de ska göra för att göra rätt. Synpunkter från eleverna i Skolverkets intervjuer visar att så inte alltid är fallet, men eleverna menar samtidigt att alla lärare nog vill det bästa för sina elever.

Skolverkets expert för den klassiska balettundervisningen menade att undervisningen till stor del präglades av en god atmosfär där lärarna hade god kontakt med sina elever. Han framhöll samtidigt att lärarna också med fördel skulle kunna lägga in fler möjligheter till feedback och reflektion för eleverna i undervisningen och undvika envägskommunikation. Experten efterlyste också att lärarna skulle arbeta med fler utvecklade rörelsekaraktärer i överkroppen hos de äldre eleverna. Vid observationerna framkom att samtidigt som den tekniska nivån hos de äldre eleverna bedöms som tillräckligt hög, så saknar de övning och utveckling av sina konstnärliga och sceniska uttryck. Experten påpekade att eleverna borde få möjligheter till fler mindre sceniska framträdanden som inbegriper fler delar av en produktionsprocess.

Skolverkets expert för den moderna nutida dansen menade att hennes observationer av undervisningen visade att skolorna arbetar bra med traditionella moderna koreografier men att det varierar i vilken utsträckning den moderna nutida dansen arbetar utforskande i enlighet med samtida utveckling och tanken att rörelsen kommer inifrån. Kungliga Svenska Balettskolan har i detta avseende kommit längre. Göteborgsskolan har mer inriktat sig på de traditionella formerna av modern dans där någon annan bestämt formen. Experten menade samtidigt att den moderna dansen bör få större utrymme under årskurserna 7-9. Därutöver bör skolorna förstärka den dansdidaktiska kompetensen hos flera av lärarna.

Skolledningarnas och de konstnärliga ledarnas pedagogiska ledarskap i meningen att de ska coacha lärarna för en gemensam konstnärlig vision påverkar kvaliteten i lärarnas undervisning. Skolledningen i Stockholm menar att deras pedagogiska ledarskap kommer att utvecklas ytterligare men att man först har inriktat sig på att försöka få alla lärare att arbeta på samma sätt med de uppgifter som ingår i läraransställningen vid sidan om själva lektionerna. Bland annat har man fört diskussioner

för att nå en gemensam vision inom det konstnärliga området. Det har föranlett att man i Stockholm har vidtagit särskilda åtgärder för att alla lärare ska arbeta likvärdigt med läraruppdraget.

Vid Skolverkets intervjuer med lärare och skolledningar har det framkommit att det inte funnits någon gemensam vision på skolorna om hur den bästa undervisningen ska utformas. I stället har det funnits två läger bland lärarna med skilda åsikter om hur en bra dansundervisning ska bedrivas. Det framkom samtidigt att många danslärare är mycket kompetenta och har en stor och bred erfarenhet av dans, som väl skulle kunna tas tillvara vid olika beslut och för att sprida goda exempel på metodik och didaktik för dansarutbildningen.

Det är, enligt både representanter från professionen och Rådet för dansarutbildning, särskilt viktigt att dansarutbildningen kan dra till sig spjutspetslärare som även har ett gott anseende internationellt. Det har i olika sammanhang konstaterats att det i Sverige råder brist på skickliga balettlärare som förutom att vara skickliga pedagoger också ska ha haft en egen danskarriärs erfarenheter att tillföra undervisningen.

7.7 Urval av sökande

Skolverkets bedömningsgrunder för de färdighetsprov som ska utgöra grund för antagning dansarutbildning är indelade i fem huvudsakliga grupper:

1. Dansteknik
2. Dansgestaltning – konstnärlighet
3. Musikalitet, rytmkänsla
4. Fokusering på uppgifter
5. Fysiska förutsättningar

Juryn ska göra en helhetsbedömning av den sökande utifrån de fem bedömningsgrunderna. Helhetsbedömningen ska ligga till grund för om den sökande har godtagbara förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Det finns bland danslärare och branschföreträdare ännu ingen konsensus kring hur de av Skolverket föreskrivna bedömningsgrunderna för färdighetsprov ska användas i praktiken. Vissa lärare och branschföreträdare framhåller exempelvis att viktigare än något annat för flickor är den sökandes förmåga att positionera foten i rak linje genom fot-, knä- och höftled medan andra framhåller att den sökandes förmåga att använda olika rörelse kvaliteter är det viktigaste. Skolverket menar dock att det endast finns grund för att, så som det står angivet i bedömningsgrunderna, göra en sammanvägd bedömning av de fem olika bedömningsgrunderna där de fysiska förutsättningarna utgör en del. Bedömningen av de fysiska förutsättningarna ska främst göras utifrån funktion med utgångspunkten att en stark fysik är en förutsättning för att klara av ett yrke som dansare.

Elevförsörjningen till dansarutbildningen har sviktat de senaste åren eftersom färre söker till dansarutbildningen än för exempelvis tio år sedan. Elevförsörjningen till yrkesdansarutbildningen har heller inte varit ett gemensamt mål för alla de som bedriver grundläggande dansarutbildning. Det minskande sökandeantalet kan inverka negativt på utbildningens långsiktiga mål eftersom det för att få en skicklig elit kan krävas en större bredd. Skolorna har satsat på en intensifierad marknadsföring med fler utåtriktade projekt. Sverige är enligt uppgift inte unikt när det gäller minskat antal sökande till den klassiska balettens utbildningar, även i andra länder är det färre som söker till sådana utbildningar.

Skolverkets bedömning är att samtliga som bedriver dansarutbildning, i ökad utsträckning, bör se sina egna verksamheter som del i dansarutbildningens helhet och verka för det gemensamma målet att fler skickliga dansare ska lämna yrkesdansarutbildningen. Detta för att målet för hela utbildningen ska kunna nås.

Skolverkets slutsats är att antagningsprocessen med dansarutbildningens införande har blivit mer likvärdig och rättssäker. Att Kungliga Svenska Balettskolan inte är representerad i yrkesdansarjuryn har varit föremål för diskussion även detta år. Rådet har vid sitt första sammanträde hösten 2012 diskuterat vad en sådan representation skulle innebära för likvärdighet och rättssäkerhet och planerar att ta beslut i frågan vid kommande sammanträde. Ytterligare en faktor som bidrar till rättssäkerhet och likvärdighet är införandet av bedömningsgrunderna för färdighetsproven. Förutsatt att bedömningsgrunderna tillämpas fullt ut bedömer Skolverket att möjligheten att hitta de barn och ungdomar som bäst lämpar sig för dansarutbildningen ska öka.

7.8 Kontakten mellan branschen och utbildningarna

Cullbergbaletten och Kungliga Operan har nu, till skillnad från tidigare, inskrivet i sina regleringsbrev att de ska ta emot elever från Kungliga Svenska Balettskolan för praktik. I den nya yrkesdansarutbildningen ingår också obligatoriskt 15 veckors arbetsplatsförlagt lärande, APL, och ett gymnasiearbete som eleverna ska göra i anslutning till sin APL. De första eleverna som ska ha APL kommer att ha det först läsåret 2013/14. Det nya arbetsplatsförlagda lärandet kommer att göra att anknytningen till yrkeslivet i utbildningens slutskede blir större. Flera branschföreträdare framhåller dock att femton veckor är en alldeles för kort tid för att eleverna ska få de kunskaper och erfarenheter som en anställning kräver. De förespråkar i stället ett år som lärling vilket, enligt både institutioner och fria utövare, skulle kunna göra att eleverna får mer erfarenhet av det professionella livets förutsättningar och en dansproduktions specifika förutsättningar. Det har också länge talats om behovet av ett ungdomskompani knutet till Kungliga Operan för att underlätta återväxten av balettdansare. Det har ännu inte kunnat förverkligas.

En person är sedan höstterminen 2012 anställd på Kungliga Svenska Balettskolan för att arbeta med kontakterna mellan skolan och Kungliga Operan.

7.9 En sammanhållen utbildning

Det har i olika sammanhang under året, liksom tidigare år, förts en diskussion om huruvida den klassiska balettens behov och förutsättningar är lämpliga att förena i en sammanhållen utbildning med den moderna nutida dansen i stället för att ha två inriktningar. En av tankarna med att ha en sammanhållen utbildning är att företrädare för det professionella danslivet anser att en dansare i dag behöver ha kompetenser och färdigheter inom både klassisk balett och modern nutida dans. Tanken med den sammanhållna utbildningen är därför att det skapas bättre förutsättningar för den moderna nutida dansen och den klassiska baletten att samexistera och befrukta varandra. Antagningarna 2011 gjorde enligt flera branschföreträdare att färre moderna begåvningar antogs till skolan vilket många branschföreträdare inom modern nutida dans ansåg vara mycket negativt och motverka tanken om samexistens och befruktning.

Den gemensamma ingången i yrkesdansarutbildningen har gjort att eleverna till en början dansar tillsammans men i olika nivågrupperingar beroende på färdigheterna i klassisk balett respektive moderna nutida dans. Därefter väljer eleverna fördjupning, antingen mot klassisk balett eller mot modern nutida dans.

Läsåret 2011/12 valde eleverna fördjupning i början av den andra terminen, vilket skolorna har bedömt vara väl sent och vilket har lett till att de nya eleverna som antogs till hösten 2012 uppmanades att välja fördjupning redan under de första veckorna på höstterminen. Skolverkets bedömning är att det senare förfarandet inte är i enlighet med intentionerna med den nya dansarutbildningen eftersom det inte finns nationella inriktningar på yrkesdansarutbildningen och eftersom eleven för att på goda grunder kunna välja fördjupning bör få mer tid på sig att lära känna sina egna kvaliteter i förhållande till skolans undervisning. Kungliga Svenska Balettskolan bedömer dock att eleverna för att uppnå kraven för yrkesexamen måste välja vissa fördjupningskurser, som ”pas de deux” och ”partnering”, redan den första terminen i årskurs 1 men också för att kunna tillgodogöra sig ett arbetsplatsförlagt lärande i årskurs 3. Det råder alltså inte konsensus om fördjupningar i stället för inriktningar leder till det tänkta resultatet med dansare som har såväl spetsfärdigheter som bredd inom båda genrerna och blir anställningsbara på nationella och internationella scener. Erfarenheterna från de senaste två antagningarna har visat att de skickligaste antagna i vardera modern nutida dans och klassisk balett har valt att söka sig till andra utbildningar utomlands för att så tidigt som möjligt kunna specialisera sig i sina respektive genrer. Rådet för dansarutbildning pekade vid sitt möte den 6 september 2012 på behovet av att inrätta nationella inriktningar på yrkesdansarutbildningen eftersom de två genomförda antagningsomgångarna medfört en utarmning av den moderna nutida dansutbildningen på skolorna. Syftet med

reformen var att stärka den klassiska baletten men att det skulle bli på bekostnad av den moderna nutida dansen är inte i enlighet med syftet för den nya utbildningen.

Ett annat syfte med införandet av en sammanhållen dansarutbildning var att göra utbildningen mer likvärdig och skapa större sammanhang mellan de olika skolornas förberedande utbildningar samt mellan de förberedande utbildningarna och yrkesdansarutbildningen. Att alla de skolor som anordnar förberedande dansarutbildningar ger en saklig och noggrann information om yrkesdansarutbildningen är en av förutsättningarna för en bred rekryteringsbas. Det är, enligt uppgift i intervjuer, oklart om den förberedande dansarutbildningen i Göteborg uppfyller detta krav. Det är dock först inför läsåret 2014/15 som elever från den nya utbildningen ska göra val till gymnasieskolan vilket gör att Skolverket bedömer att skolorna har tid på sig att utveckla sin studie- och yrkesvägledning så att den utgår från intentionerna om en sammanhållen dansarutbildning.

Som tidigare nämnts i denna redovisning bedömer Skolverket att konsekvenserna av ett inrättande av nationella inriktningar på yrkesdansarutbildningen bör utredas.

7.10 Arbetsplatsförlagt lärande och gymnasiearbete

Ytterligare implementeringsinsatser kommer att behövas för att skolan ska kunna fördjupa sig i innebörden av det arbetsplatsförlagda lärandet, APL och gymnasiearbetet som är nya begrepp och som kräver en speciell anknytning till det professionella arbetslivet för att nå upp till intentionerna med yrkesdansarutbildningen.

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på yrkesdansarutbildningen med minst 15 veckor. Varje vecka med arbetsplatsförlagt lärande motsvarar 23 timmar garanterad undervisningstid. Det är huvudmannens ansvar att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att platserna uppfyller de krav som finns på utbildningen. Hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatsen. Eleven ska ha en handledare på arbetsplatsen. Handledaren måste vara lämplig för uppdraget och ha nödvändiga kunskaper och erfarenheter. Det här ställer också högre krav än tidigare på samarbetet mellan skolan och branschen.

I examensmålet för yrkesdansarutbildningen står att gymnasiearbetet ska visa att eleven är förberedd för yrket som dansare. Det ska pröva elevens förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom yrkesområdet. Gymnasiearbetet ska utföras på ett sådant sätt att eleven planerar, genomför och utvärderar sin uppgift. Gymnasiearbetet ska utformas så att det ger eleverna möjlighet att pröva sitt yrkeskunnande i sceniska sammanhang. Det här ställer högre krav än tidigare på samarbetet mellan skolan och branschen.

8 Framtida behov av uppföljning inför kommande års analyser av kvaliteten i dansarutbildningen

Skolverkets bedömning är att följande områden kommer att bli viktiga att analysera:

- Antal avhopp från utbildningen och orsakerna till avhopp.
- Effekterna av den nya antagningen.
- Drivkraft och motivation att bedriva dansarutbildning hos huvudmännen.
- Kopplingen mellan dansarutbildningens utformning och resultat av aktuell forskning om träning inom idrotten.
- Kopplingen mellan dansarutbildningen och aktuell forskning från högskolor inom dansområdet.
- Kopplingen mellan dansarutbildningens utformning och nya rön inom idrottspsykologin.
- Influenser från framgångsrika dansutbildningar i utlandet.
- Influenser från utbildningar med ett mer uttalat holistiskt perspektiv på dansutbildning.
- De önskvärda kvaliteterna hos en dansare, med avseende på estetik kontra funktionalitet.
- Uppföljningsstudier av vart eleverna tar vägen efter skolan och vilka resultat de uppnår.
- Färdighets- och kunskapsprogressionen i den nya utbildningen jämfört med den gamla.
- Användningen av bedömningsstödet vid betygssättning.
- Konsekvenserna av en sammanhållen yrkesdansarutbildning utan inriktningar.

Anna Ekström
Generaldirektör

Eva Eriksson
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har Ragnar Eliasson i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.

Juryerna har i antagningen 2012 haft följande medlemmar:

För färdighetsprov till årskurs 4

Ordförande   Margaret Mercier Wolf, balettpedagog, Skåne
Marie Kearing, balettpedagog, Kungliga Svenska Balettskolan
Elisabet Sjöstedt Edelhölm, högskolelektor i dans, Dans- och
Cirkushögskolan
Janos Misurac, balettpedagog, Svenska Balettskolan Göteborg
Camilla Wißen, högskoleadjunkt i dans för barn och unga, Dans- och
Cirkushögskolan

Pedagog   Karin Sundgren, Kungliga Svenska Balettskolan

Vid slutprovet i Stockholm vikarierade Elisabet Sjöstedt Edelhölm som ordförande för Margaret Mercier Wolf och Susanne Lindström, balettpedagog Svenska Balettskolan i Göteborg som jurymedlem för Elisabet Sjöstedt Edelhölm.

För färdighetsprov till årskurs 7

Ordförande   Margaret Mercier Wolf, balettpedagog, Skåne
Janos Misurac, balettpedagog, Svenska Balettskolan Göteborg
Camilla Wißen, högskoleadjunkt i dans för barn och unga, Dans- och
Cirkushögskolan
Iskra Ring, högskolelektor i dans, Dans- och Cirkushögskolan
Cilla Olsen, pedagog i modern nutida dans, Kungliga Svenska Balettskolan

Pedagoger   Madeleine Karlsson, modern nutida dans, Kungliga Svenska Balettskolan
Marie Kearing, klassisk balett, Kungliga Svenska Balettskolan

Vid prov 1 vikarierade Malin Wiskari för Madeleine Karlsson och vid prov 2 vikarierade Nina Höglund för Madeleine Karlsson.

Vid slutprovet i Stockholm vikarierade Iskra Ring för Margaret Mercier Wolf som ordförande och Susanne Lindström, balettpedagog Svenska Balettskolan i Göteborg som jurymedlem för Iskra Ring.
Vid slutprovet i Göteborg vikarierade Elisabeth Sjöstedt Edelhölm för Cilla Olsen.

För färdighetsprov till yrkesdansutbildningen

Ordförande   Cecilia Roos, professor i dansinterpretation
Natalie Ruiz, dansare och pedagog
Kristine Slettevold, högskolelektor i dans
Nadja Sellrup, dansare Kungliga Operan
Håkan Larsson, dansare och pedagog
Niels Balle, föreståndare Det Kongelige Teaters balettskole i Köpenhamn

Vid slutprovet ersattes Niels Balle av Johannes Öhman, Balettchef, Kungliga Operan

Pedagoger   Lee Brummer, modern nutida dans, dansare, koreograf samt pedagog på
Balettakademien i Göteborg
Janos Misurac, klassisk balett, Svenska Balettskolan i Göteborg

Rådet för dansarutbildning hade i juni 2012 följande medlemmar:

Ordförande:	Förordnad för tiden:
Peter Syrén, domare, Södertörns tingsrätt	2011-02-15 – 2016-12-31
Ledamöter:	Förordnade för tiden:
1. Anneli Alhanko, prima ballerina assoluta, hovdansare	2011-03-01 – 2013-02-28
2. Tommy Fabricius, utbildningsdirektör, Norrköpings Kommun	2011-03-01 – 2013-02-28
3. Pär Emteryd, rektor Kungliga Svenska Balettskolan	2012-04-02 – 2014-02-28 ¹
4. Helena Franzén, koreograf	2012-03-01 – 2014-02-28
5. Jonas Kåge, f.d. konstnärlig ledare, balettpedagog	2011-03-01 – 2013-02-28
6. Ann Lund, bitr. balettchef, Kungliga Operan	2012-03-01 – 2014-02-28
7. Monica Milocco, dansare, Göteborgsoperan	2012-03-01 – 2014-02-28
8. Olof Westring, premiärdansare, Teaterförbundet	2011-03-01 – 2013-02-28

Ersättare

För 1: Marie Larsson Sturdy, dansare, vd	2012-03-01 – 2013-02-28
För 2: Vakant	2012-03-01 – 2013-02-28 ²
För 3: Nina Höglund, konstnärlig chef Kungliga Svenska Balettskolan	2012-04-02 – 2013-02-28 ³
För 4: Allyson Way Wanselius, danspedagog, Skånes Dansteater	2012-03-01 – 2013-02-28
För 5: Tom Hedman, danskonsulent, Piteå kommun	2012-03-01 – 2013-02-28
För 6: Karin Forslind, dansare, Kungliga Operan	2012-03-01 – 2013-02-28
För 7: Sofia Yaregal, Dansalliansen	2012-03-01 – 2013-02-28
För 8: Gunilla Hammar, Teaterförbundet	2012-03-01 – 2013-02-28

---

¹ Har från och med den 26 mars 2012 ersatt Kerstin Lidström.

² Olof Stigert har från och med den 27 mars 2012 avsagt sig sitt uppdrag.

³ Har från och med den 26 mars 2012 ersatt Jannie Berggren.